

Wet plate fotografie: unieke opnamen met oude techniek

[DAC deachterhoeksecourant.nl/wet-plate-fotografie-unieke-opnamen-met-oude-techniek/](https://deachterhoeksecourant.nl/wet-plate-fotografie-unieke-opnamen-met-oude-techniek/)

26 april 2021

[Aalten]

“Dat wil ik ook!” Gerjo te Linde uit Aalten wist het meteen toen hij voor het eerst zag hoe een afbeelding met een oervorm van fotografie zich voor zijn ogen ontwikkelde. Hij hield woord en leerde hoe je met Wet Plate Collodion Fotografie opmerkelijke opnamen kunt maken.

Tekst: **Gerard Menting** Foto: **Gerjo te Linde**

De zwart-wit foto's zijn in meerdere opzichten uniek. Letterlijk, omdat er van elke opname maar één is. Je maakt geen negatief waarvan je er een serie af kunt drukken, de plaat waarop het tafereel voor de lens wordt vastgelegd, is direct positief.

Een foto bovendien die redelijk onverwoestbaar is. Je zou de plaat in theorie buiten in de regen kunnen laten liggen of rechtstreeks in de zon ophangen, de plaat zal niet vervagen. “Wet plates uit de negentiende eeuw zijn nog net zo levendig als de foto's die ik nu maak”, vertelt hij en maakt een houten kistje uit 1876 open. Als een soort amulet laat het aan de binnenzijde een foto zien, die de geliefde van de afgebeelde man ooit bij zich droeg. De intensiteit van de zwart-witte afbeelding lijkt na anderhalve eeuw nog onaangetast.

Met de digitale technieken van nu kan iedereen zich fotograaf noemen. Lukt het eens een keer wat minder dan is er altijd nog software waarmee je net zo lang aan de gang kunt tot het plaatje perfect is. Dat was het moment dat Aaltenaar Te Linde afhaakte. “Ik deed al werk waarbij ik de hele dag voor de computer zat. In je vrije tijd was je dan ook nog eens met de computer bezig om de foto's digitaal na te bewerken.”

Juist de onvolkomenheden en de beperkingen in het spectrum tussen diep zwart en helder wit geven de foto's een bijzondere aantrekkingskracht. “Voor een model heb ik wel eens een geprinte afdruk gemaakt, ze wilde die graag hebben. Maar daarin mis je toch de *look and feel* van het origineel, al is het moeilijk onder woorden te brengen wat dat dan precies is”, zegt de Aaltenaar.

Te Linde groeide op met analoge fotografie. Dat kwam in de jaren negentig op een laag pitje te staan toen zijn gezin en andere hobby's alle aandacht vroegen. In 2012 werd er in het verenigingsgebouw op De Haart een basiscursus digitale fotografie georganiseerd.

“Zo ben ik weer begonnen. Daar groeide een fotoclub uit, bedoeld om elkaar scherp te houden.” Dat werkte, het Haarts Fotocollectief won al vijf keer op rij de jaarlijkse wedstrijd van de Fotobond Gelderland Zuid.

Zijn zoektocht om terug te gaan naar het handwerk en de digitale fotografie achter zich te laten, bracht hem begin 2014 bij de video van een opname met een van de oudste fototechnieken. Met de grote houten camera met grote lens en zwart doek, om aan de achterzijde licht tegen te houden, kun je ook nu nog bijzondere foto's maken. Dat was wat hij zocht. Een cursus in het Groningen Haren gaf hem de basis, van een kunstenaar uit Tilburg kon hij alle filters, trechters, bakjes, chemicaliën en andere benodigdheden overnemen.

“De cursusleider had gezegd: direct na deze cursus moet je ermee aan de slag. In twee dagen kun je het leren, maar pas door te doen, krijg je het goed in de vingers.” Er zijn in het proces tal van momenten waar het mis kan gaan en de foto mislukt, blijkt uit de uitleg van Te Linde. “Alles is immers handwerk.”

Na de Daguerreotypie was Wet Plate Collodion fotografie de tweede vorm van de fotografie. Te Linde gebruikt glas of een zwart gecoat aluminium plaat die lichtgevoelig wordt gemaakt door het opgieten van een collodiummengsel met onder meer ether, alcohol, cadmiumbromide, ammoniumjodide ammoniumjodide. Voordat dit is opgedroogd, wordt de plaat in een zilvernitraatoplossing gelegd. Dat gebeurt allemaal in het rode licht van de donkere kamer.

Na een paar minuten is de plaat lichtgevoelig en kan er een foto worden gemaakt. Dat moet wel snel gebeuren omdat het alleen kan als de plaat nog nat is. Vandaar: natte plaat fotografie. De belichting kan verschillen van enkele seconden tot minuten, afhankelijk van het licht en het onderwerp. De dop wordt van de lens gehaald en het is aan het vakmanschap van de fotograaf om de juiste belichtingstijd te schatten. De belichteplaat wordt daarna in de donkere kamer direct ontwikkeld door er een borrelglas ontwikkelvloeistof overheen te gieten. Daar komt het beeld in negatief tevoorschijn. Na het spoelen in water zorgt het fixeerbad (kaliumcyanide) ervoor dat het beeld in ongeveer 30 seconden “omkeert” van negatief naar positief. Na nog een keer spoelen komt er nog een laklaag overheen. Die beschermt de foto tegen invloeden van buitenaf en zorgt ervoor dat het beeld voor altijd blijft zoals het is.

Te Linde maakt foto's in opdracht, portretten vaak, maar krijgt vooral veel energie van de series die hij maakt. Hij voelt zich ook meer een kunstenaar die fotografeert dan een fotograaf. Op tafel liggen voorbeelden van zijn werk, zoals een serie portretten waarbij hij scherp stelde op de handen, vanuit het idee dat je aan de handen kunt zien wat voor leven iemand heeft gehad. Er zitten natuuropnames bij maar ook een foto over een hedendaags thema als corona, met de pluizen van de paardenbloem als verbeelding van het virus.

Werk van hem was te zien op exposities bij Schiller in Aalten, in Artkaden in Bocholt en in museum de Fundatie in Zwolle. Zijn werk over vluchtelingen behoorde daar tot de 250 die uit meer dan 3.600 inzendingen werden geselecteerd. In negen foto's volgde hij het oude,

afhangende prikkeldraad langs de rikkepöste (afrasteringspalen), dat soms onder de grond verdween en later weer boven kwam. “De titel van het werk is ‘No (of)fence’.

Dat dit werd uitgekozen door de vakjury was voor mij een mijlpaal.”

Het nieuwe project waar hij mee begonnen is, heeft met zijn naam te maken. “Het kan haast niet anders of die verwijst naar lindebomen. Veel dorpen hebben een linde in het midden, in Nederland maar ook in Tsjechië en Duitsland. Daar werden goede eigenschappen aan toegeschreven, in de Germaanse tijd werd recht gesproken onder lindebomen. Ik wil die oude lindes fotograferen.”

Vanaf 23 april 2021 is in de Koppelkerk in Bredevoort een expositie te zien over de kunst van het ambacht. Daar hangt ook werk van Te Linde.

Enkele foto's op groot formaat maken deel uit van een andere serie die vanaf de zomer 2020 al is te zien in het Bernarduspark in Bredevoort.